

Bütçe Açığı ile Enflasyon İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama¹

Mehmet DAĞ²

Siirt Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Fatma KIZILKAYA³

Hakkari Üniversitesi, Yüksekova Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Bütçe açıkları ve makroekonomik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kapsamlı teorik ve ampirik literatürler geliştirilmiştir. Bu çalışmada 1960-2016 dönemi veriler kullanılarak, Türkiye’de uzun dönemde enflasyonun bütçe açığı üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Seriler arasında eşbütünleşme ilişkisinin varlığı ise Johansen eşbütünleşme testi ile incelenmiştir. Eşbütünleşme testi sonucuna göre seriler arasında eşbütünleşme ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen katsayılar incelendiğinde enflasyon ile bütçe açığı arasında pozitif bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Enflasyon, Bütçe Açığı, Eşbütünleşme Testi.*

Jel Sınıflandırması: E52, E62, H6.

¹ Bu çalışma 26-28 Aralık 2018 tarihlerinde Diyarbakır’da düzenlenen 1. Anadolu Uluslararası Multi Disipliner Çalışmalar Kongresi’nde sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Siirt, E-Posta: mehmetdag@siirt.edu.tr

³ Öğr. Görevlisi, Hakkari Üniversitesi, Yüksekova MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü, E-Posta: fatmakizilkaya@hakkari.edu.tr

1. GİRİŞ

Modern devlet anlayışı çerçevesinde kamu hizmetlerinin sayısı ve hacminde önemli artışlar meydana gelmektedir. Devletin ekonomik faaliyetlerindeki artışlar neticesinde kamu harcamaları ile kamu gelirleri arasındaki dengenin bozulmaya başladığı görülmektedir. Kamu kesiminin ekonomideki rolünün artmasıyla beraber kamu harcamalarında da artışlar görülmüş ancak bu harcamaların finansmanında yaşanan sorunlar özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemden itibaren kamu mali dengelerinde bozulmalara yol açmıştır. Kamu harcamaları ve gelirleri arasındaki dengesizliğin yol açtığı bütçe açıkları, uygulanan bütçe politikalarının etkinliğinin sağlanabilmesi açısından taşıdığı önem itibarıyla üzerinde durulması gerekli başlıca konular arasında yer almaktadır.

Ekonomik konjonktüre göre bütçe açıklarında dönemsel olarak artışlar gözlenebilmekle birlikte ülkelerin genel ekonomik dengeyi sağlamak açısından genellikle bütçe açıklarını azaltmaya yönelik maliye politikaları uyguladığı görülmektedir. Türkiye açısından bakıldığında ise 1990'lı yıllarda yaşanan yüksek bütçe açığı ekonominin genel dengeleri üzerinde olumsuz etkilere yol açması nedeniyle krizle mücadele programlarının başlıca gündem maddesi olmuştur. Özellikle 2002 sonrası dönemde krizlerle mücadele açısından uygulanmaya başlanan Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı (GEGP) doğrultusunda bütçe açıklarıyla mücadelede önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Uygulanan enflasyon hedeflemesi politikası ile birlikte bütçe açıklarının kontrol altına alınmaya başlanması ekonominin genel dengeleri açısından belirleyici unsurlar arasında yer alan fiyat istikrarının sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Önümüzdeki dönemde bütçe açıklarıyla mücadelede elde edilen mevcut başarının sürdürülmesi gerekmektedir.

Bütçe açıkları başta parasal büyüme ve enflasyon olmak üzere faiz oranları, özel tasarruflar ve yatırımlar, gelir dağılımı, büyüme ve istikrar gibi makroekonomik değişkenler üzerinde farklı şekil ve derecede etkiler meydana getirmektedir. Bütçe açığı, bir değişken üzerinde olumlu etki meydana getirebiliyorken aynı anda başka bir değişkeni olumsuz etkileyebilmektedir. Bütçe açıkları başlangıçta olumlu şekilde etkilediği bir değişkeni açığın sürekliliğine ve büyüklüğüne bağlı olarak daha sonra olumsuz etkileyebilmektedir (Günaydın, 2004:159).

Bu çalışmada enflasyonun bütçe açığı üzerindeki etkisi Türkiye örneğinde ele alınmıştır. Bu amaçla ampirik analizler kullanılarak literatüre katkı sunulması hedeflenmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde genel bilgileri içeren giriş bölümüne yer verilmiştir. Daha sonraki literatür ve üçüncü bölümde ekonometrik yöntem ve bulgulara yer verilmiştir. Daha sonra çalışma dördüncü bölümde yer alan sonuç bölümüyle sona erdirilmiştir.

2. LİTERATÜR

Literatüre bakıldığında Türkiye'de bütçe açıkları ve enflasyon arasındaki ilişkiyi inceleyen ampirik çalışmalarda görüş birliğine varılmadığı görülmektedir. Çalışmalarda analiz

yöntemi olarak eşbütünleşme ve nedensellik analizlerinin kullanıldığı izlenmektedir. Metin (1998) çalışmasında, Türkiye için 1950-1987 dönemi arasındaki verileri ele alarak bütçe açıkları ve enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlar bütçe açıklarının enflasyon üzerinde pozitif etkide bulunduğu şeklindedir. Özgün (2000), 1950-1998 dönemi yıllık verilerini kullanarak bütçe açıkları ve dolaşımdaki para ile enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemiş ve bütçe açıklarıyla enflasyon arasında iki yönlü nedensellik ilişkisi bulunduğunu tespit etmiştir.

Akçay vd. (2001), Türkiye'nin 1970-2000 dönemi verilerini kullanarak yaptığı analizler sonucunda bütçe açıklarının enflasyon üzerinde uzun dönemde sürekli bir etkiye neden olmadığı, buna karşılık kamu sektörü borçlanma gereğindeki değişmelerin enflasyon üzerinde sürekli bir etkiye neden olduğunu ortaya koymuştur.

Tekin-Koru ve Özmen (2003) yaptıkları çalışmada Türkiye'de enflasyonun temel nedeninin bütçe açıkları olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Türkiye'de bütçe açıklarının finansman şeklinin değişerek monetizasyonun kaldırılmış olmasının bütçe açıkları ile enflasyon arasındaki ilişkiyi ortadan kaldırmadığı bulgusu çalışmanın bir diğer sonucu olarak ifade edilmiştir.

Çetintaş (2005), yaptığı çalışmada Özgün (2000) ile benzer bulgular elde etmiştir. Türkiye'de 1985-2003 dönemine ait veriler kullanılarak bütçe açıkları ile enflasyon ilişkisinin incelendiği bu çalışmada bütçe açıkları ile enflasyon arasında çift yönlü bir nedensellik bulunduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Kesbiç vd. (2005), bütçe açıklarının enflasyon ile ilişkisini Türkiye örneğinde 1989-2013 dönemi verileri ve eşanlı denklem yöntemleriyle ele almışlardır. Çalışma bulguları bütçe açıklarının finansmanında kullanılan iç borç stoku ile enflasyon arasında 1989-1997 dönemi için pozitif bir ilişki olduğu ve 1997- 2003 dönemi için de iç borç stoku ile enflasyon arasında pozitif ancak zayıf yönlü bir ilişki bulunduğu şeklinde ortaya konulmuştur.

Barışık ve Kesikoğlu (2006), 1987-2003 dönemi için Türkiye'de bütçe açıklarının temel makroekonomik değişkenler üzerindeki etkilerini VAR ve etki-tepki analizi ile araştırmışlardır. Çalışma bulguları bütçe açığı ile enflasyon arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisi bulunduğunu desteklemektedir.

Altıntaş vd. 2008 yılında yaptıkları çalışmada ARDL testi kullanarak Türkiye'de bütçe açığı ve enflasyon ilişkisini araştırmış ve çalışma sonuçlarına göre bütçe açığı ve enflasyon arasında kısa ve uzun dönemde bir ilişki bulunmadığı sonucu ortaya konulmuştur.

Abdioğlu ve Terzi (2009) çalışmalarında 1975-2005 dönemi yıllık verileri kullanılmış ve yapılan ampirik analiz neticesinde Türkiye'de uzun dönemde enflasyon ve bütçe açıkları arasındaki ilişkinin negatif bir ilişki olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Oktayer (2009), Türkiye'de 1987-2009 dönemi için bütçe açıkları ve enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada elde edilen bulgular uzun dönemde bütçe açıklarının enflasyon üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Koyuncu (2014), Türkiye için 1987-2013 dönemi verilerini kullanmıştır. Çalışmada bütçe açıkları ve enflasyon arasında çift yönlü bir nedensellik bulunduğu bu nedenle Türkiye'de enflasyon sürecinde bütçe açıklarının önemli role sahip olduğu bulguları elde edilmiştir.

Kaya ve Öz (2014), 1980-2014 dönemi verilerini kullanarak ARDL sınır testi yöntemi ile Türkiye'de enflasyon ve bütçe açıkları arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Çalışma bulgularına göre enflasyon ve bütçe açıkları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

İpek ve Akar (2016), 2004-2015 dönemine ait çeyreklik verileri kullanarak yaptıkları çalışmada Türkiye'de bütçe açığı ve enflasyon arasında uzun dönemde bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır. Çalışma bulgularına göre bütçe açığındaki artış hem uzun dönemde hem de kısa dönemde enflasyonu istatistikî olarak anlamlı şekilde artırmaktadır. Çalışma kapsamında yapılan nedensellik analizi sonuçları bütçe açığı ile enflasyon arasında iki yönlü nedensellik ilişkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Örüş, 2016 yılında yaptığı çalışmada 1950-2014 dönemi için Türkiye'de bütçe açığının enflasyon üzerinde bir etkisi olup olmadığını birim kök analizi ve eşbütünleşme yöntemleriyle araştırmıştır. Çalışma bulgularına göre bütçe açığındaki artış enflasyonu ciddi bir biçimde etkilemektedir.

Alper tarafından (2018), yapılan çalışmada Bayer-Hanck eşbütünleşme testi kullanılarak Türkiye'de 1971-2016 dönemi için bütçe açığı ve enflasyon ilişkisi ele alınmıştır. Çalışma bulgularına göre bütçe açığı ve enflasyon arasında bir ilişki bulunmakta ve bütçe açığında görülecek %1'lik artışın enflasyonu % 0,64 oranında artırmaktadır.

3. EKONOMETRİK YÖNTEM VE BULGULAR

Bu çalışmada 1960-2016 dönemi verileri kullanılarak Türkiye için enflasyonun bütçe açığı üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmada tüketici fiyat endeksi (*tufe*) ve bütçe açığının GSYİH içindeki payı (*ba*) verileri kullanılmıştır. Kullanılan değişkenler Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü (BUMKO) ve Dünya Bankası web sitelerinden derlenerek oluşturulmuştur. Çalışmanın ampirik kısmında serilerin durağanlıkları Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) birim kök testi kullanılarak araştırılmıştır. İkinci aşamada ise seriler arasında eşbütünleşme ilişkisinin olup olmadığı Johansen eşbütünleşme testi kullanılarak araştırılmış ve uzun dönem eşbütünleşme katsayıları elde edilmiştir.

3.1. Birim Kök Testi

Değişkenlerin durağanlıklarını incelemek amacıyla ADF birim kök testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.1.1'de sunulmuştur.

<i>Değişken</i>	<i>ADF Test İstatistikleri</i>	<i>Kritik Değer</i>		
		<i>(%1)</i>	<i>(%5)</i>	<i>(%10)</i>
<i>ba</i>	-2.034 [0]	-3.552	-2.914	-2.595
Δba	-7.272 [0]*	-3.555	-2.915	-2.595
<i>tufe</i>	-1.812 [0]	-3.552	-2.914	-2.595
$\Delta tufe$	-7.998 [0]*	-3.555	-2.915	-2.595

Tablo 3.1.1. ADF Birim Kök Testi Sonuçları

Not: Köşeli parantez içindeki değerler, AIC kullanılarak belirlenmiş uygun gecikme uzunluğunu belirtmektedir. *, ** ve *** sırasıyla; %1, %5 ve %10 düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 3.1.1'den izlenebileceği gibi ADF test istatistiği sonuçlarına göre, analizde kullanılan serilerin düzey değerinde birim kök içerdiği, birinci farkları alındığında ise serilerin durağan hale geldikleri görülmektedir. Ele alınan her iki seri de I(1) olduğundan Johansen eşbütünleşme testinin uygulanabilmesi için gerekli ön koşul sağlanmıştır.

3.2. Eşbütünleşme Testi

İlk olarak Engle ve Granger (1987) tarafından literatüre kazandırılan eşbütünleşme testi daha sonra Johansen (1988) ve Johansen ve Juselius (1990) tarafından geliştirilmiştir. Johansen yaklaşımı, p . dereceden bir vektör otoregresif süreç ele alınarak açıklanabilir;

$$y_t = A_1 y_{t-1} + \dots + A_p y_{t-p} + B x_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

Burada y_t ; düzeyde durağan olmayan $I(1)$ değişkenlerinin bir k vektörünü, x_t ; deterministik değişkenlerin bir d vektörünü, ε_t ise yenilik (innovation) vektörünü temsil etmektedir. Modeli hata düzeltme formunda Denklem (2) ile yazabiliriz;

$$\Delta y_t = \pi y_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \tau_i \Delta y_{t-i} + B x_t + \varepsilon_t \quad (2)$$

Denklem (2)'de $\pi = \sum_{i=1}^p A_i - I$ ve $\tau_i = -\sum_{j=i+1}^p A_j$ şeklinde ifade edilmektedir.

Burada, π matrisinin indirgenmiş bir rankı olarak tanımlanan eşbütünleşme hipotezi, $\pi = \alpha \beta'$ biçiminde ifade edilmektedir. α ve β' ($k \times r$) boyutlu ve rankı r olan iki matrisi temsil etmektedir. r ; eşbütünleşme ilişkisinin sayısını (rankı), β' ; değişkenlerin denge ilişkileri içinde uzun dönem etkilerini gösteren eşbütünleşme vektörünü, α ; hata düzeltme modelinde uyarlanma hızını göstermektedir. Buna göre, Johansen eşbütünleşme yönteminde, kısıtlanmamış bir VAR'dan π matrisi tahmin edilmekte ve π 'nin indirgenmiş rankıyla belirtilen koşulların geçerliliği test edilmektedir. π matrisinin rankı, λ_{trace} iz istatistiği yardımıyla elde edilmektedir. Johansen yönteminin uygulanabilmesi için, uygun

gecikme uzunluğunun belirlenmesi gerekmektedir. Uygun gecikme uzunluğunun belirlenmesinde Akaike bilgi kriteri (AIC), Schwarz bilgi kriteri (SC), Hannan-Quinn bilgi kriteri (HQ), Ardışık modifiye edilmiş LR test istatistiği (LR) ve Son tahmin hatası kriteri (FPE) en sık kullanılanlar arasındadır. Bu çalışmada gecikme uzunluğu belirlenirken kullanılan kriterler ve elde edilen gecikme uzunluğu Tablo 3.2.1'de sunulmuştur.

<i>Uygun Gecikme Uzunluğu</i>	<i>Kriter</i>	<i>Otokorelasyon Testi (p-değeri)</i>	<i>Değişen Varyans Testi (p-değeri)</i>
1	LR, FPE, AIC, SC, HQ	0.2442	0.016

Tablo 3.2.1. Gecikme Uzunluğu Tespiti

Tablo 3.2.1'den görülebileceği gibi gecikme uzunluğunun 1 alınmasının uygun olduğu ve bu gecikme uzunluğuna sahip modellerde, otokorelasyon ve değişen varyans sorununun olmadığı görülmektedir. Eşbütünleşme ilişkisinin varlığı ve eşbütünleşme vektörü sayısını belirlemek amacıyla Johansen eşbütünleşme testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

<i>Boş Hipotez (H₀)</i>	<i>Alternatif Hipotez (H₁)</i>	<i>Özdeğer</i>	<i>λ_{trace}</i>	<i>Kritik Değer %5</i>
$r = 0$	$r > 0$	0.221	19.925	15.494
$r \leq 1$	$r > 1$	0.105	6.159	3.841

Tablo 3.2.3. Eşbütünleşme Testi Sonuçları

Tablo 3.2.3'ten görülebileceği gibi λ_{trace} değerleri, % 5 anlamlılık düzeyine sahip kritik değerlerden büyük olduğu için seriler arasında eşbütünleşme ilişkisinin var olduğuna karar verilmiştir. Elde edilen eşbütünleşme testi sonuçlarına göre değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Değişkenler arasındaki uzun dönem eşbütünleşme katsayıları Tablo 3.2.4'te verilmiştir.

$ba_t = f(tufe_t)$	Normalleştirilmiş eşbütünleşme katsayıları (β')	<i>ba</i>	<i>tufe</i>
		1.0000	-0.06* (0.022)
	Eşbütünleşme Denklemi	$ba = 0.39 + 0.06 tufe$	

Tablo 3.2.4. Eşbütünleşme Denklemi ve Uzun Dönem Katsayıları

Not: Parantez içindeki değer, standart hatayı göstermektedir.

Tablo 3.2.4 ile verilen eşbütünleşme denklemi için elde edilen katsayılar incelendiğinde uzun dönemde enflasyon ile bütçe açığı arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ele alınan modele göre *tufe* değişkeninin katsayısı 0.06 olarak elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre uzun dönemde tüketici fiyat endeksinde meydana gelecek 1 puanlık artış bütçe açığının GSYİH içindeki payını ortalama 0.06 puan artıracaktır.

4. SONUÇ

Kamu sektörünün günümüzde ülke ekonomisi içinde ulaştığı sektör göz önünde bulduğunda kamu mali dengelerinin ekonominin genel dengeleri üzerinde etkiye bulunması doğal bir durum olarak görülmektedir. Kamu gelirlerinin kamu harcamalarını karşılayamadığı durumlarda bütçe açığı ortaya çıkmaktadır. Bütçe açıkları ekonomi üzerinde yol açtıkları çeşitli olumsuz etkiler nedeniyle araştırmacılar tarafından önem verilen konular arasında yer almaktadır. Bütçe dengelerinin sağlanması, devletin ekonomideki rolünün genişlemesiyle birlikte önem kazanmaya başlamıştır. Bütçe açıklarının ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri arasında enflasyonun yer aldığına dair çeşitli görüşler bulunmakla beraber literatürde bütçe açığı ile enflasyon arasında ilişki bulunmadığına dair sonuçlara ulaşan çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmada, Türkiye’de uzun dönemde bütçe açığının enflasyon üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Seriler arasında eşbütünleşme ilişkisinin varlığı, Johansen eşbütünleşme testi kullanılarak sınanmış ve analiz sonucunda değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisinin olduğuna karar verilmiştir. Elde edilen uzun dönem katsayıları incelendiğinde ise uzun dönemde enflasyon ile bütçe açığı arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma bulgularından hareketle Türkiye’de yaşanan bütçe açıklarının enflasyonist bir etkiye neden olduğu ifade edilebilir. Enflasyonu düşürmeye yönelik politikalar geliştirilmesi gerekliliği bulunduğundan maliye ve para politikasının koordineli bir şekilde yürütülmesi ve yapısal reformlara ağırlık verilmesi önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır. Bütçe dengesinin sağlanması açısından gelir boyutunda vergi sisteminde yapılacak düzenlemelerle gelirlerin artırılarak harcama boyutunda ise harcamaların kontrolüne ve etkinliğinin ön plana çıkarılmasına yönelik düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Özellikle gelir boyutunda vergi sisteminde yapılacak reformlarda dolaylı vergilerin azaltılarak dolaysız vergilere ağırlık verilmesi, vergi denetiminde etkinliğin artırılması, vergi tarife ve oranlarının güncellenerek mükelleflerin vergiye uyumunu teşvik edici yönde düzenlenmesi bütçe açıklarının vergiler yoluyla finansmanına katkı sağlayacaktır. Kamu harcamaları açısından ise harcamalarda üretime ve yüksek gelir ve katma değer odaklı büyümeye destek verecek şekilde harcama politikaları oluşturulması gerekmektedir. Bunun yanında kamu harcamalarında etkinliğin, etkililiğin ve verimliliğin kontrolüne ilişkin mekanizmalar kamu gelirleri ile harcamaları arasındaki ilişkinin dengeye gelmesi ve bütçe açıklarının azaltılmasına katkı sağlayacaktır. Zira kamu harcamalarının enflasyonun üzerinde artırılması kamu mali dengeleri açısından olumsuzluklara yol açmaktadır. Kaynak tahsisinde etkinliğin sağlanması yolu ile harcama boyutunda bütçe

açıklarının azaltılması sağlanabilecektir. Böylelikle bütçe açıklarının ekonomi üzerinde yol açmakta olduğu enflasyonist etkiler azaltılacak ve ekonomide istikrar konusunda yol alınabilecektir.

KAYNAKÇA

Abdioğlu, Z., & Terzi, H. (2009). Enflasyon ve Bütçe Açıkları İlişkisi: Tanzi Ve Patinkin Etkisi. *Ataturk University Journal of Economics & Administrative Sciences*, 23(2).

Akçay, O. C., Alper C. E. ve Özmucur S. (2001). Budget Deficit, Inflation and Debt Sustainability: Evidence from Turkey (1970-2000), *Bogazici University Research Papers*, SBE 01-12.

Alper, F. O. (2018). Türkiye’de Bütçe Açığı, Para Arzı ve Enflasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: 1971-2016 Dönemi. *Business and Economics Research Journal*, 9(4), 799-810.

Altıntaş, H., Çetintaş, H., & Taban, S. (2008). Türkiye’de Bütçe Açığı, Parasal Büyüme ve Enflasyon Arasındaki İlişkinin Ekonometrik Analizi: 1992–2006.

Barışık S., & Kesikoğlu, F. (2006). Türkiye’de Bütçe Açıklarının Temel Makroekonomik Değişkenler Üzerine Etkisi (1987-2003 Var, Etki-Tepki Analizi, Varyans Ayırıştırması). *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 61(4), 59-82.

Çetintas H. (2005). Türkiye’de Bütçe Açıkları Enflasyonun Nedeni midir?, *Iktisat İletme ve Finans Dergisi*, 20/29,115-127.

Günaydın, İ. (2004), Bütçe Açıkları Enflasyonist Midir? Türkiye Üzerine Bir İnceleme, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 1.

Engle, R. F. ve C.W. Granger. (1987), Co-integration and Error Correction: Representation, Estimation, and Testing, *Econometrica*, Volume: 55, Issue: 2, p. 251-276.

İpek, E. ve Akar, S. (2016). Bütçe Açığı Ve Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye İçin Ampirik Bir Analiz. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 38(2), 167-189.

Johansen S. (1988). Statistical Analysis of Cointegration Vectors, *Journal of Economic Dynamics and Control*, 12, 231–54.

Johansen, S. ve Juselius, K. (1990). Maximum Likelihood Estimation and Inference on Cointegration With Application to the Demand for Money, *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 52, 169-210.

Kaya, M. G., & Öz, E. (2016). Enflasyon, Bütçe Açığı ve Para Arzi İlişkisinin Türkiye Ekonomisi Açısından Değerlendirilmesi: 1980-2014 Dönemi/Evaluation of Inflation, Budget Deficit and Money Supply Relations in Terms of Turkish Economy: Period of 1980-2014. *Yonetim ve Ekonomi*, 23(3), 639.

Kesbiç, C. Y., Baldemir, E., & Bakımlı, E. (2004). Bütçe Açıkları ile Parasal Büyüme ve Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye İçin Bir Model Denemesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 81-98.

Koyuncu, A. F. T. (2014). Causality Network between Budget Deficit, Money Supply and Inflation: An Application to Turkey. *International Journal of Business and Social Science*, 5(10).

Metin K. (1998). The Relationship between Budget Deficit and Inflation in Turkey, *Journal of Business and Economic Statistics*, 16(4), 412-422.

Oktayer, A. (2010). Türkiye’de Bütçe Açığı, Para Arzı ve Enflasyon İlişkisi. *Maliye Dergisi*, 158(1), 431-447.

Öruç, E. (2016). Bütçe Açıkları Enflasyonist Etkiye Sahip midir? Türkiye Üzerine Uzun Dönemli Bir Analiz. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 1-21.

Özgün, D. B. (2000), *An Empirical Approach to Fiscal Deficits and Inflation: Evidence From Turkey*, Hazine Müstesarlığı, Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü: Ankara.

Tekin Kuru A. ve Özmen E. (2003). Budget Deficits, Money Growth and Inflation: The Turkish Evidence. *Applied Economics*, 35(5), 591-596.

The Relationship Between Budget Deficit and Inflation: An Application on Turkey

Mehmet DAĞ

Siirt University, Faculty of Economics and Administrative Sciences

Fatma KIZILKAYA

Hakkari University, Yüksekova Vocational High School

ABSTRACT

In this study, the effects of inflation on the budget deficit in Turkey are investigated using data from the period 1960-2016. The existence of cointegration relation between the series is examined by Johansen cointegration test. According to the results of the cointegration test, it has been found that there is a cointegration relationship between the series. When the coefficients are examined, it is concluded that there is a positive relationship between inflation and budget deficit.

Keywords: *Inflation, Budget Deficit, Cointegration Test.*

Jel Codes: E52, E62, H6.